

Mechanizmy obronne przed drapieżnikami

M. Ślusarczyk

Drapieżnictwo może być istotnym czynnikiem selekcyjnym

Drapieżnictwo może zmniejszać dostosowanie organizmów

Bezpośrednio

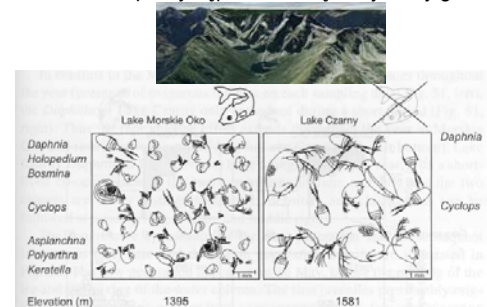
- eliminując osobniki lub ich potomstwo

Pośrednio

- limitując dostęp do siedlisk, w których panują sprzyjające warunki abiotyczne
- limitując dostęp do zasobów
- limitując dostęp do miejsc lub partnerów rozrodczych

Drapieżnictwo może zwiększać dostosowanie organizmów

Redukcja liczebności najsilniejszych konkurentów (gatunków) może uwolnić zasoby pokarmowe i umożliwić współwystępowanie większej liczby gatunków

Akt drapieżnictwa podzielić można na kilka etapów

- detekcja
- pościg
- obezwładnienie
- konsumpcja

Mechanizmy obronne potencjalnych ofiar

- utrudniające spotkanie
- utrudniające detekcję
- ostrzegawcze - ułatwiające detekcję
  - utrudniające kontakt
- utrudniające obezwładnienie
  - utrudniające spożycie

Mechanizmy obronne: utrudniające spotkanie

- Zasiedlanie środowisk wolnych od drapieżników
- Rozmijanie się w czasie i przestrzeni
cykliczna aktywność:
  - dobowa
  - sezonowa
- Ostrzeżenie przed niebezpieczeństwem

DIAPAUZA

Mechanizmy obronne: utrudniające detekcję/rozpoznanie

- ukrywanie się
- kamuflaż/mimikra
- znieruchomienie
- zakłócanie detekcji

<http://www.youtube.com/watch?v=q8xJ13pAZNw>

Mechanizmy obronne: ułatwiający detekcję/rozpoznanie

- ostrzegawcze ubarwienie
- Mimikra Batesowska upodabnianie się do niebezpiecznych obiektów
- Mimikra Mullerowska upodabnianie się niebezpiecznych gatunków do siebie

Mechanizmy obronne:

utrudniające/zniechęcające do ataku/kontakt

- ucieczka
  - w nieprzewidywalnych kierunkach
  - nagle
  - szybka
- tworzenie agregacji

- uwalnianie nieprzyjemnych/niebezpiecznych substancji, dźwięków lub bodźców świetlnych

Mechanizmy obronne: utrudniające obezwładnienie

- Ochronne
- Obronne
- Zaczepne

Mechanizmy obronne:

utrudniające spożycie

Wytwarzanie niestrawnych/niesmacznych/trujących substancji często sygnalizowane

Mechanizmy obronne

Behawioralne: ukrywanie się, agregacje, ucieczka

Morfologiczne: zmiany proporcji i kształtów ciała

Fizjologiczne: zmiany zawartości barwników i substancji toksycznych w tkankach

Modyfikacje historii życia: zmiana alokacji energii pomiędzy wzrost a reprodukcję

Modyfikacje cech historii życia

zmiana alokacji energii pomiędzy wzrost a reprodukcję zwiększająca szansę na przeżycie lub wydanie potomstwa w obliczu zagrożenia

Presja na młodociane formy (małe osobniki) -> większe nakłady na wzrost ciała -> reprodukcja przy większych rozmiarach ciała

Presja na formy dorosłe (duże osobniki) -> małe nakłady na wzrost ciała, duże na reprodukcję -> reprodukcja przy małych rozmiarach ciała

W obu przypadkach -> wcześniejsza reprodukcja zwiększa szansę na wydanie potomstwa w obliczu zagrożenia

W beznadziejnej sytuacji gdy, szanse na przeżycie potomstwa nikiel - spoczynek?

Mechanizmy obronne/ochronne angażowane w sposób:

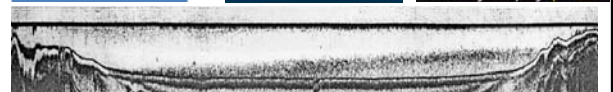
Stały (konstrytuwny): tanie lub wymagające długiego czasu reakcji – morfologiczne, fizjologiczne

Okresowy (indukowany): kosztowne, szybko uruchamiane – behawioralne, fizjologiczne

Mechanizmy obronne zwierząt planktonowych konstytutywne i indukowane

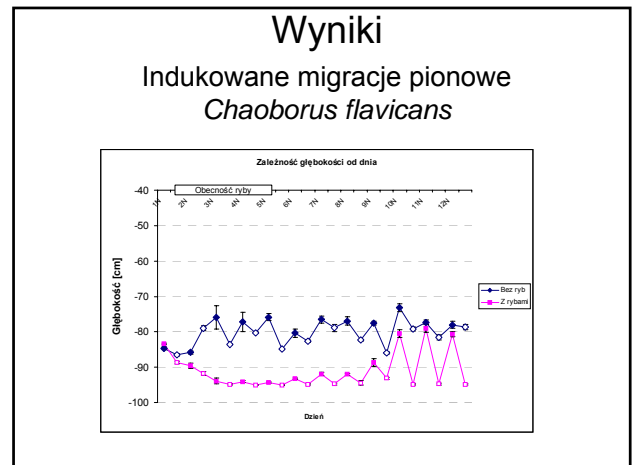
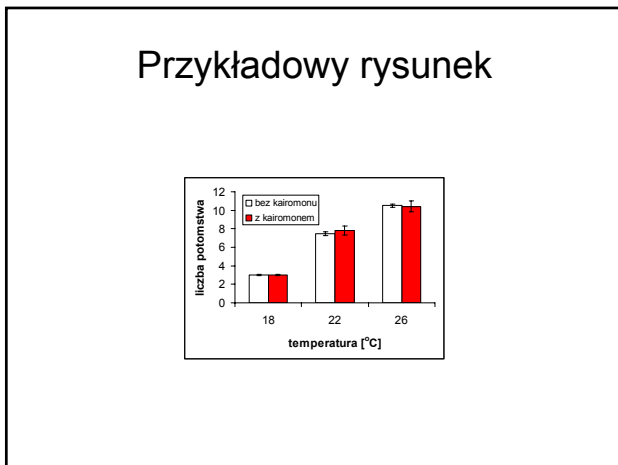
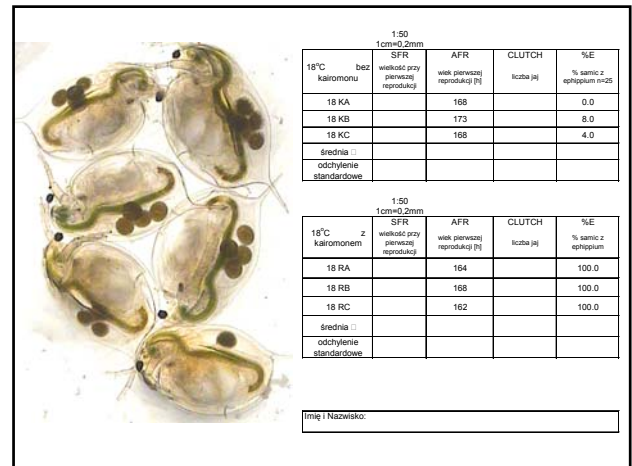
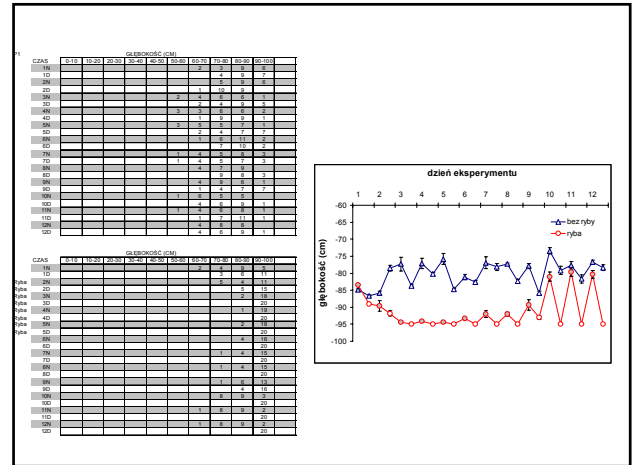
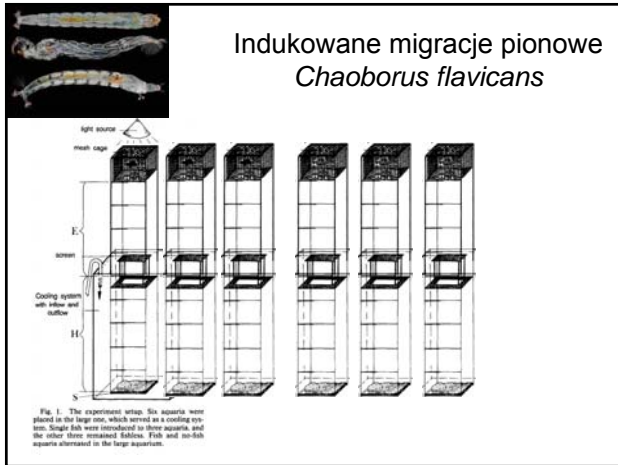

Komunikacja chemiczna

- **Kairomony** – międzygatunkowe substancje chemiczne emitowane mimowolnie przez drapieżnika wykorzystywane przez potencjalne ofiary
- **Substancje alarmowe** – substancje chemiczne uwalniane przez ofiary, wykorzystywane przez inne potencjalne ofiary

Zadania

- Analiza mechanizmów obronnych zwierząt planktonowych na podstawie wyników eksperymentów
- Analiza danych
- Przygotowanie wykresów
- Prezentacja i omówienie wyników

Indukowane mechanizmy obronne u *Daphnia magna*

